

Pr. Dragoș Bălan

Pr. Nicușor Tucă

**REFLECTII ASUPRA
TEXTELOR EVANGHELICE**

Eseuri, predici și meditații

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București**

Cuprins

I. ESEURI

1. Gânduri la început de an / 9
2. O luptă a tuturor împotriva...tuturor / 14
3. Orice luptă se câștigă cu credință / 19
4. Iaduri de durere.../ 22
5. Nu cereți nimic în locul iubirii de părinte / 25
6. Intoleranța și urmările acesteia / 28
7. Suferința, calea spre desăvârșire sau prilej de depresie și deznădejde / 32
8. Oamenii pot fi înșelați, nu și Dumnezeu / 36
9. „Să trăiești înainte să mori” / 40
10. Totul este o convocare perpetuă din partea lui Dumnezeu în relația cu oamenii / 47

II. PREDICI

11. Cerurile se despică și catapeteasma păcatului este ruptă (Botezul Domnului) / 57
12. Sfântul pregătirilor (Soborul Sfântului Proroc Ioan Botezătorul – 7 ianuarie) / 69
13. Iubirea creștină, expresie a înmulțirii darurilor primite (Pilda talanților – duminica a 16-a după Rusalii) / 78

14. „Slujiți unul altuia prin iubire” (Pilda samarineanului milostiv – duminica a 25-a după Rusalii / 88
15. „Și prin aur curg lacrimile” (Pilda bogatului căruia i-a rodit țarina – duminica a 26-a după Rusalii) / 98
16. A ști să ceri înseamnă a ști să oferi (duminica a 5-a din Postul Paștelui – a Sfintei Cuvioase Maria Egipteanca) / 113
17. Mironosițele femeii – „apostolii Apostolilor” (duminica a 3-a după Paști – a femeilor mironosițe) / 126
18. Crucea Domnului și crucile oamenilor (duminica după Înălțarea Sfintei Cruci) / 137
19. „Această boală nu este spre moarte, ci este spre slava lui Dumnezeu” (duminica a 6-a după Paști – a vindecării orbului din naștere) / 145
20. Sfinții sunt răspunsul pământului la iubirea lui Dumnezeu (duminica 1-a după Rusalii – a Tuturor Sfinților) / 162

III. MEDITAȚII

21. Însemnătatea spirituală a Patimilor și a Învierii Mântuitorului Hristos în viața omului / 179
  - 1) Perioada Triodului / 179
  - 2) Însemnătatea postului / 185
  - 3) Intrarea Domnului în Ierusalim / 189
  - 4) Icoana învierii lui Lazăr în biroul lui Dostoievski și în viețile noastre / 197
  - 5) Patimile Mântuitorului / 200
  - 6) Învierea lui Hristos din morți este speranță / 205

Gânduri la început de an

Când anul se înnoiește, rostim cu bucurie urări calde și pline de optimism, însă, în cele mai multe cazuri anii trec, dar noi nu ne schimbăm. Găsim aceeași atmosferă în casele unde soții trăiesc ca doi străini, pentru că tot străini rămân, în timp ce în casele unde soții se iubesc, se iubesc în continuare, pentru că vorba lui Lorenzo Marone e mereu actuală: „*dacă m-ar arunca pe pământ de alte zece ori, aş străbate întotdeauna același drum și m-aș izbi în continuu de aceleași ziduri. Cea mai mare parte dintre noi suntem ca furnicile, urcăm o cale deja trasată*”¹.

De aceea, marea întrebare este: *cum putem și noi să ne înnoim odată cu anii?* Pentru că anii se înnoiesc, dar dacă nu suntem atenți la înnoirea vieții noastre, nu se va întâmpla nimic; toți anii vor trece și noi vom rămâne la fel, ca în urmă cu mulți ani. Neavând dorința bucuriei vieții noastre, nerealizând că e nevoie să ne schimbăm modul de a trăi, de a fi, vom concluziona asemenea unuia dintre personajele lui Vladimir Nabokov: „*Șleptov miji ochii și pentru o clipă avu impresia că viața pământescă îi era cât se poate de clară, dezgolită și comprehensibilă – tristă până la oroare, umilitor de lipsită de noimă, zadarnică, fără miracole...*”².

---

¹ Lorenzo Marone, *Tentația de a fi fericit*, trad. de Gabriela Lungu, Editura Humanitas, București, 2018, p. 62.

² Vladimir Nabokov, *Povestirile lui Vladimir Nabokov*, trad. de Veronica D. Niculescu și Anca Băicoianu, Editura Polirom, Iași, 2009, p. 144.

Ne putem înnoi, pocăindu-ne, pentru că marele poet Robert Frost caracterizează pocăința, ca fiind „revoluția unui om” – o revoluție nu împotriva lumii sau a altor oameni, ci împotriva răului din noi. Cu acest strigăt al pocăinței începe și biserica noul an, pentru că în prima duminică din noul an calendaristic, care este și duminica dinaintea Botezului Domnului, primim îndemnul Sfântului Ioan Botezătorul: „*Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor!*” (Matei 3, 2) .

Însă, când lansăm îndemnul de a ne pocăi așezăm prea puține metode practice spre a împlini acest lucru; suntem îndemnați să ne rugăm, să postim, dar noi nu știm cum să ne pocăim. Mă gândesc că acesta este marele succes al practicilor de meditație din alte culturi, acela de a avea practici concrete recomandate, care îți spun foarte clar ceea ce trebuie să faci.

În cazul nostru metoda pe care am gândit-o pentru a ne schimba, pentru a ne înnoi, pentru a ne pocăi pleacă de la ceea ce spunem într-una din rugăciunile pe care le rostim în clipa în care ne împărtășim: „iartă-mi, Doamne greșelile pe care le-am săvârșit *cu cuvântul, cu lucrul sau cu gândul*”. Adevărata pocăință constă în „a lucra în aceste trei domenii”. Să ne pocăim presupune părerea de rău și puțința de a ne ierta pentru că noi nu știm să ne iertăm și spun aceasta pentru că atunci când greșim ne tot așezăm în spate povara păcatului nostru, ne acuzăm, ne învinovățim, ca și când nu am avea niciodată voie să greșim și să avem posibilitatea să recunoaștem că am greșit. În clipa în care vom ajunge să facem acest lucru, ajungem să ne iertăm și să ne pocăim. Aceasta nu înseamnă că trebuie să greșim intenționat, dar când facem greșeli de care nu ne dăm seama pe moment să le asumăm și să le îndreptăm. De curând am avut o discuție cu o tânără care îmi spunea că a fost atât de

mult „dădăcită”, când era copil, să meargă în biserică că atunci când a crescut și a avut posibilitatea de a alege, a făcut tocmai inversul în această privință. *De aceea, ne trebuie o mare atenție în a înțelege sufletul celui de lângă noi.*

Prin urmare, primul exercițiu pe care Ortodoxia ni-l propune în mod practic pentru a ne înnoi este acela *de a ne înnoi vorba. Să avem o pocăință a cuvântului*, în sensul că trebuie să fim atenți asupra tuturor cuvintelor pe care le rostim. Este un exercițiu care trebuie să plece din casă, pentru că așa cum îi vorbesc celui alt – soțului, soției, copilului, mamei, mătușii – așa vorbim și în societate. De cele mai multe ori, spre exemplu, când cerem ceva, o spunem poruncitor: „*dă-mi asta!*”. Dacă am cere același lucru, dar într-un alt fel, am arăta dorința de a avea bucuria dialogului în raport cu cel de lângă noi: „*draga mea, ai putea să-mi dai și mie acest lucru?*”. De cele mai multe ori, când greșim nu ne cerem scuze pentru că avem impresia că scuzele îi servesc celui care le primește mai mult ca să-și consolideze opiniile decât pentru a pune o piatră deasupra.

Însă, un exemplu de pocăință spirituală a cuvântului este acela *de a nu judeca pe ceilalți*; judecăm pe toți din jurul nostru, fără a gândi că greșim, că rănim: judecăm pe fratele nostru de sânge, pe nora, pe ginerele nostru, pe preot, pe șeful nostru.

Doar după ce vom corecta acest mușgai așezat pe mintea noastră, pe chipul nostru chiar, putem lucra la următorul nivel, *la gândurile noastre*. De aceea, este necesară *o pocăință a gândului*. Când suntem în biserică la slujbă unde ne este gândul? Ne gândim oare la slava lui Dumnezeu sau la o grijă imediată a noastră sau la vestimentația celui de lângă noi? Ne gândim oare la ce daruri mari primim în biserică? Și aceasta pentru că *ne*

adunăm în biserică ca să schimbăm daruri cu Dumnezeu; noi le ducem pe ale noastre, muritoare și neputincioase și Dumnezeu ni le dă pe cele nemuritoare. Nicolae Steinhardt spune sugestiv în acest sens: „Dumnezeu e un mare boier; El nu dăruiește așa cum dăm noi, cu zgârcenie”.

Pocăința sinceră și curată înseamnă așadar să descoperi în interiorul tău acele locuri unde trebuie făcut curat, așa cum ne îngrijim de casele noastre, de hainele noastre etc. Degeaba se înnoiesc anii, dacă nu se înnoiesc oamenii. Dacă suntem atenți, în fapt, acesta este mesajul care străbate ca un fir roșu întreaga Sfântă Scriptură: înnoirea omului, făptura cea nouă care trebuie să înțeleagă că oricât de jos ar fi, oricât de în întuneric s-ar afla se poate ridica și poate dăruia bucurie și astfel poate ajunge la pace. *A dăruia bucurie și bunătate este, în fapt, pocăința faptei*, cea de-a treia etapă, cel de-al treilea exercițiu pe care este firesc să-l împlinim pentru a ne înnoi, pentru a putea să ne împăcăm cu noi înșine. În momentul în care te împaci cu tine, ai făcut pace cu tot universul și astfel Dumnezeu și oamenii (cerul și pământul) se împacă cu tine.

Astfel, realizăm că împlinind aceste trepte ale pocăinței: a cuvântului, a gândului și a faptei arătăm atenție constantă manifestărilor noastre în relația cu Dumnezeu și cu oamenii. De aceea, spune Olivier Clement: „Pocăința este atenția întregii noastre ființe față de bucuria iubirii Lui”³; iar a acorda suficientă atenție acestor manifestări ale noastre înseamnă a acorda atenție Învierii, care prin primirea Tainei Sfântului Botez a devenit a noastră.

---

³ Olivier Clement, *Transfigurarea timpului în lumina tradiției ortodoxe*, trad. de Măriuca și Adrian Alexandrescu, Editura Spandugino, București, 2021, p. 269.

Când vom împlini cele enumerate, făcând din ele un program duhovnicesc pentru anul care se înnoiește, vom simți și o „dulceață și o bucurie”, care reprezintă un nou mod de viață, altfel „îți petreci viața crezând că într-o bună zi se va întâmpla ceea ce speri, numai că ajungi să-ți dai seama că realitatea e puțin mai romantică decât crezi. E adevărat, *uneori visele se prezintă la ușa ta, dar numai dacă ai avut grijă să le inviți. Altfel, poți fi sigur că vei petrece seara singur*”⁴.

---

⁴ Lorenzo Marone, *Tentația de a fi fericit*, p. 145.

O luptă a tuturor împotriva...tuturor*

Căutând să aflăm fericirea în „normalitatea” zilnică, vom înțelege că viața este un mare dar care trebuie trăit întru bucurie.

Din înțelegerea greșită a concepției despre lume, din canalizarea voinței în direcția diametral opusă celei pentru care Dumnezeu ne-a dăruit acest mare dar se naște măreția de fațadă, care cere sacrificii și război. Doar două exemple vom lua din istoria umanității:

- a) Alexandru Macedon, supranumit „cel Mare”, era un om în care ardea setea de glorie și de putere. „Tata o să cucerească totul și mie nu-mi va mai rămâne nimic”, spunea el din adolescență. Acestei patimi, a gloriei acestei lumi i-a sacrificat toată viața sa. Carul lui triumfal a străbătut prin aproape toată lumea, obținând ceea ce și-a dorit, dar atunci când norul de praf al gloriei și entuziasmelor slugarnice s-a destrămat, acolo pe unde trecuse acest tânăr mândru au rămas doar cadavre, orașe ruinate, incendii, mări de sânge și lacrimi! Viața lui a apărut pentru o clipă în istoria lumii și a pierit; numai mormântul uitat arată că el a existat...;

---

* text publicat în 14 februarie 2020 în ziarul online <http://constantanoastra.ro/o-lupta-a-tuturor-impotriva-tuturor/>

b) Napoleon Bonaparte, supranumit de francezi „le Grand”, adică „cel Mare”, o figură faimoasă și care a făcut vâlvă cândva în istorie, un om care a reușit să cucerească aproape jumătate din lume, dar a cărui moralitate – prin modul în care și-a câștigat faima – a lăsat de dorit. În timpul unei bătălii crâncene cu musulmanii în Palestina, lângă Iaffa, când francezii dobândiseră deja biruința, nu reușeau să zdrobească rezistența unui detașament de elită, alcătuit din câteva mii de oameni, mai ales arnăuți (soldați mercenari). Napoleon recurge la un șiretlic, promițându-le acelor soldați că dacă se vor preda, le va cruța viața. Otomanii au crezut în făgăduința dată prin jurământ de generalul creștin și au depus armele. Au fost înconjurați, duși pe malul mării și împușcați. La scurt timp în tabăra franceză a izbucnit ciurma. Cumplita boala omora zilnic zeci de ostași francezi. Era imposibil să înainteze cu mulțimea de soldați bolnavi, cu lazaretele (spital izolat pentru persoane presupuse a fi contaminate de o boală contagioasă) suprapline. Napoleon l-a chemat pe medicul șef și i-a propus să-i otrăvească pe toți soldații bolnavi, întrucât aceștia îngreunau deplasarea armatei. Medicul i-a răspuns că el a învățat să vindece oameni, meseria lui nefiind aceea de a-i omorî. Și totuși, toți bolnavii au murit, Napoleon distrugând de-a lungul anilor, câtă vreme a fost conducător milioane de vieți, doar din pricina ambiției sale nesățioase....

Există un tablou al pictorului francez Georges Antoine Rochegrosse (1859-1938) numit „Goana după

fericire”, care înfățișează modul acesta pătimas, al nimicniciei de a înțelege rostul vieții. În tablou avem în mijloc o stâncă înaltă, cu vârful ascuțit, iar deasupra ei un cer tulbure, plumburiu, acoperit cu o pojghiță de nori grei și posomorâți. Într-un singur loc, deasupra stâncii pătura de nori păcloși este ruptă și pe acolo străbate o rază strălucitoare de soare. Acesta este fericirea și către ea se năpustesc toți oamenii; sunt mulți, foarte mulți...și bogați și săraci. Toți năzuiesc spre un singur punct, cel unde strălucește printre nori raza fericirii. Oamenii aceștia se încaieră, dând uitării buna cuviință, rușinea și mila. Cei mai slabi sunt doborâți și zac neajutorați, striviți de încălțările miilor de oameni care se tot cațără, trecând peste trupurile lor...câte un norocos ajunge în vârf, dar stânca se termină printr-un vârf atât de îngust, încât este cu neputință să își păstreze echilibrul și în câteva momente din clipa în care ajunge în vârf este aruncat de mâinile brutale ale rivalilor, prăvălindu-se în adânc, întinzând neajutorat mâinile în sus către năluca amăgitoare, care de fapt nu poate să fie prinsă...așa este viața contemporană...o luptă pentru existență, indiferent de modul în care o dobândești, fiind în fapt o luptă a tuturor împotriva tuturor. Rezultatul este veșnica vrajbă, veșnica tânguire, veșnica amărăciune.

O veche parabolă orientală, intitulată: *Bogăția este mai aproape de tine decât crezi*, povestește cum un negustor înstărit a plecat într-o lungă călătorie, luând cu el cele mai de preț bijuterii ale sale. Pe drum, un alt călător se împrietenește cu el, aparent întâmplător, dar de fapt cu singurul scop de a-i fura bijuteriile. La sfârșitul fiecărei zile, poposeau la câte un han și împărțeau o cameră pentru noaptea respectivă. După cum era obiceiul, fiecare primea o saltea și o pernă, precum și un lighean și un prosop pentru a se spăla înainte de culcare. Negustorul, oarecum suspicios

cu privire la adevăratele motivații ale noului său amic, a făcut un plan pentru a-și proteja bunurile, plan care l-a descumpănit pe însoțitorul lui rău intenționat. Înainte de a se culca, el îl invita politicos pe răufăcător să se spele primul. De îndată ce acesta părăsea încăperea, bogătașul lua punga cu nestemate și o ascundea repede sub perna hoțului. Când acesta se întorcea, negustorul ieșea și el să se spele. Acesta era momentul pe care îl aștepta cu nerăbdare hoțul. Cu o privire lacomă, pungașul se repezea la bunurile tovarășului său, răscolindu-i prin traistă, scotocind chiar și sub perna bogătașului în căutarea sa febrilă după pietrele prețioase. Încercările sale frenetice și neroditoare din fiecare noapte îl frustrau peste măsură de mult și după ceva timp, își lăsa capul pe pernă, înfuriat de propria neputință de a găsi comoara. În cele din urmă, în ultima zi petrecută împreună, când a sosit momentul despărțirii, bogătașul a început să își ia rămas bun și, spre surprinderea totală a tovarășului său, l-a informat că a fost tot timpul conștient de motivațiile lui ascunse. Apoi a urmat dezvăluirea care i-a provocat o suferință teribilă hoțului: <<Ți-ai istovit puterile căutând peste tot – mai puțin sub propria-ți pernă. Comoara a fost mai aproape de tine decât credeai>>⁵.

De partea cealaltă există și oameni care își înțeleg și împlinesc rostul acestei vieți, acela de a fi dedicați pe de-a-ntregul slujirii celorlalți. Pentru că toți talanții (toate darurile), toate bogățiile pe care le primim în viața aceasta sunt date de către Dumnezeu în scopul *slujirii reciproce*, aceasta fiind singura cale spre dezvoltarea dragostei. Dacă vreți aceștia sunt adevărați biruitori ai acestei lumi, așa cum

---

⁵ Ravi Zacharias, *Izbăvește-ne de rău. Restaurarea sufletului într-o cultură ce se dezintegrează*, Editura Cartea Creștina, Oradea, 2009, p. 3.

îndemna și starețul Zosima în romanul „*Frații Karamazov*”. „Câteodată rămâi nedumerit mai ales în fața păcatului omenesc și te întrebi: «Să biruiesc cu sila sau cu dragostea smerită?». Întotdeauna să hotărăști: «Voi birui cu dragostea smerită»... Smerenia iubitoare e o putere înfricoșătoare, cea mai puternică dintre toate, asemenea căreia nu-i nici una”.

Închei, afirmând că acolo unde unii oameni nu pot avea îngăduință și înțelegere unii față de ceilalți intervine dreptatea lui Dumnezeu. Este o secvență din *Lista lui Schindler* (un foarte bun film privitor la Holocaust) în care comandantul lagărului de concentrare merge să verifice dacă evreii muncesc din greu. Găsește un biet om care făcea balamale, dar cronometrându-l găsește de cuviință că omul nu era atât de harnic, deoarece făcuse prea puține balamale în acea zi comparativ cu timpul avut la dispoziție. Era adevărat, dar ceea ce nu știa călăul acesta cu drept de viață și de moarte asupra miilor de nefericiți era că mașinăria care îi ajuta pe evrei în acel atelier al lagărului fusese toată dimineața în revizie. Evreul demn nu spune acest lucru din primul moment; este scos afară de către comandant, înconjurat de cele două gărzi ale sale, cu gândul de a-l ucide. Revolverul însă nu pornește, nici al comandantului, nici al însoțitorilor lui; într-un final, evreul explică de ce a fost „neproductiv” în acea zi, dar cei trei își văd nestinșeriți de dorința lor ucigașă. Renunță într-un final... realizând ca „ceva ciudat” s-a întâmplat cu revolverele lor...

Nu a fost ceva, ci sigur a fost Cineva... De câte ori nu numim întâmplările fericite din viața noastră „chestii ciudate, de neînțeles”, când de fapt ele sunt minuni, ajutor al lui Dumnezeu, care prin purtarea Lui de grijă intervine în planul omenesc sau reface, ori dăruiește milă, iertare, vindecare, salvare.

Orice luptă se câștigă cu credință*

În discuțiile firești sau în momentele de grea încercare majoritatea dintre noi vorbim despre *credință*. Credința este, în fapt, *încrederea în cuvântul lui Dumnezeu, a-L crede pe cuvânt pe Dumnezeu*.

Eric Emmanuel Schmitt dezvoltă pe parcursul întregii lui cărți, *Oscar și Tanti Roz*, ceea ce reprezintă adevărata credință în Dumnezeu, neîncruntat, nu în dimensiuni culturale și științifice profunde, ci simplu și profund, la nivelul copilului, Oscar, bolnav de leucemie și care, ajutat de Tanti Roz, ajunge să înțeleagă adevărata credință în Dumnezeu, scriindu-I zilnic, în acele ultime două săptămâni pe care le mai avea de trăit, de pe patul unui spital. La un moment dat, în timpul unui dialog între Oscar și Tanti Roz, aceasta îi spune că adevărata credință în Dumnezeu nu se compară cu credința în Moș Crăciun. Și deși Oscar, crescut în ambianța unei familii care nu credea în Dumnezeu, îi replică: „E una și aceeași cacealma. Spălare de creier și fraierală cât cuprinde!”, femeia îi răspunde grav: „Ascultă Oscar, poți să-ți închipui, fie și numai o secundă, că eu, o fostă luptătoare de wresling, cu o sută șazeci de turnee câștigate la activ, dintre care patruzeci prin K.O., Eu, Teroarea din Languedoc, aș putea să cred în Moș Crăciun?”. Iar copilul suferind, bolnav de

---

* text publicat în 9 noiembrie 2020 în ziarul online <https://www.info-sud-est.ro/orice-lupta-se-castiga-cu-credinta/>

leucemie, îi mărturisește că e sigur că nu crede. Atunci femeia încheie sugestiv dialogul: „Află atunci, băiete, că deși nu cred în Moș Crăciun, cred în Dumnezeu. Îți jur, na!”.

În Biblie sunt nenumărate asemenea cazuri de credință deplină în cuvântul lui Dumnezeu, de ascultare de cuvântul lui Dumnezeu: Noe face o corabie pentru că Dumnezeu îi cere acest lucru, cu toate că nu plouase înainte, încât să fie potop; apoi, Avraam pleacă într-un loc pe care avea să-l primească drept moștenire, doar pentru că a crezut în cuvântul lui Dumnezeu; mai mult, Sarra, deși înaintată în vârstă, pentru că a crezut în cuvântul Domnului, a născut un prunc. Tot Eric Emmanuel Schmitt spune sugestiv, privitor la modul în care trebuie înțeleasă credința: *„Oamenii se tem de moarte deoarece necunoscutul îi sperie. Dar la urma urmei ce-i necunoscutul? Eu ți-aș propune, Oscar, să nu te temi, ci să ai încredere. Uită-te la chipul lui Dumnezeu pe cruce: îndură durerea fizică, dar moral nu încearcă nici o suferință pentru că are încredere. Și-atunci până și cuiele îl dor mai puțin. În sinea lui își spune întruna: mă doare, dar asta nu înseamnă că o să fie rău. Vezi, în asta constă de fapt beneficiul credinței. Am vrut să te fac să-l înțelegi, Oscar”*.

Există, în Sfânta Scriptură și pasaje care ilustrează lipsa credinței (a încrederii în cuvântul lui Dumnezeu): astfel, aflăm că Iisus, aflându-se la sfârșitul unei zile în care predicase în jurul Mării Galileii le cere ucenicilor să treacă de cealaltă parte a mării; la început, ucenicii s-au încrezut în cuvântul Lui, urcându-se în corabie cu El și îndreptându-se spre celălalt mal. S-a pornit însă furtuna și au început să se teamă. Atunci Iisus le spune: „Pentru ce sunteți așa de fricoși? Cum de nu aveți credință?” (Marcu 4, 40) sau altfel spus: „cum de nu aveți încredere în cuvântul Meu”?